Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry lausunto

HE 212/2026 vp – Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. OSKU pitää tärkeänä, että koulutuksen jatkuvuuteen varaudutaan nykyistä paremmin erilaisissa häiriö- ja poikkeusoloissa. Varautumisen vahvistaminen ei kuitenkaan saa tarpeettomasti kaventaa opiskelijoiden oikeuksia, osallisuutta tai ammatillisen koulutuksen laatua.

OSKU pitää perusteltuna sitä, että koulutuksen järjestäjille säädetään nykyistä kattavampi varautumisvelvollisuus. Samoin on tärkeää turvata oppivelvollisten koulutus tilanteissa, joissa koulutuksen järjestämiseen käytettävissä olevat resurssit olennaisesti vähenevät. Samalla OSKU korostaa, ettei oppivelvollisten ensisijaisuus saa johtaa siihen, että täysi-ikäisten ammatillisten opiskelijoiden mahdollisuudet jatkaa ja saattaa tutkintonsa loppuun vaarantuvat kohtuuttomasti.

OSKU suhtautuu kriittisesti ehdotukseen, jonka mukaan yli kaksi viikkoa kestävissä häiriö- tai poikkeusoloissa voitaisiin poiketa HOKSin laatimiseen ja päivittämiseen liittyvistä yhteistyövelvoitteista. HOKS on keskeinen opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden, tuen ja opintopolun väline. Opiskelijan oma oikeus osallistua HOKSinsa laatimiseen ja päivittämiseen tulee turvata myös häiriötilanteissa. Poikkeamismahdollisuuden tulee koskea vain tilanteita ja yhteistyötahoja, joiden osallistuminen ei tosiasiallisesti ole mahdollista.

OSKU ymmärtää tarpeen joustaa näyttöjen toteuttamistavoista vakavissa häiriötilanteissa. Lähtökohtana tulee silti säilyä osaamisen osoittaminen aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa. Vaihtoehtoisia tapoja tulee käyttää vain silloin, kun aito näyttöympäristö ei ole tosiasiallisesti käytettävissä, eikä poikkeusjärjestely saa heikentää tutkintojen laatua tai työelämän luottamusta ammatilliseen osaamiseen.

OSKU suhtautuu kriittisesti työelämätoimikuntien pääasialliseen lakkauttamiseen. Työelämätoimikunnilla on ollut tärkeä rooli ammatillisen koulutuksen laadun, työelämävastaavuuden ja riippumattoman laadunvarmistuksen näkökulmasta. Myös hallituksen esityksen lausuntopalautteessa lakkauttamisen on arvioitu voivan heikentää laadunvarmistusta, työelämän vaikutusmahdollisuuksia ja opiskelijoiden oikeusturvaa. OSKU katsoo, ettei toimivaa rakennetta tule purkaa säästösyistä ilman selkeää korvaavaa mallia. Mikäli tehtäviä siirretään Opetushallitukselle, on sen resurssit, alakohtainen asiantuntemus sekä opiskelijoiden oikeusturvan toteutuminen varmistettava.

OSKU korostaa, että myös poikkeusoloissa ammatillisen koulutuksen lähtökohtana tulee olla opiskelijan oikeus laadukkaaseen koulutukseen, osallisuuteen, riittävään tukeen sekä työelämässä tarvittavan osaamisen saavuttamiseen.